

یادداشت

برادران لایلا

از اینجामانده‌از آنجارانده

امیدرحمانی

گروه فرهنگ و هنر

روز گذشته و در فاصله ۱۵ روز تا پایان مهلت معرفی فیلم به بخش بهترین فیلم بین‌المللی اسکار ۲۰۲۳، سرانجام کمیته انتخاب اسکار در ایران، فیلم «جنگ جهانی سوم» آخرین ساخته هومن سیدی را به عنوان نماینده رسمی کشورمان راهی مشهورترین رقابت سینمایی دنیا کرد. اثری که اخیرا در بخش افق های جشنواره فیلم ونیز درخشید و جایز بهترین فیلم و بهترین بازیگر مرد را به‌دست آورده بود. اما فارغ از این انتخاب قانونمدار، یکی از آثاری که در شرایط عادی، می‌توانست از گزینه‌های ارسال به اسکار ۲۰۲۳ باشد، فیلم «برادران لایلا» آخرین ساخته سعید روستایی است اما بعد از این‌که سازندگان این اثر زیر بار اصلاحیه‌های اندک سازمان سینمایی نرفتند و بدون دریافت مجوزنمایش، سرخود فیلم را به جشنواره فیلم کن فرستادندو فارغ از محتوای فیلم با حرف‌ها، مواضع و رفتار کارگردان و برخی بازیگران، حاشیه‌هایی را رقم زدند، کلاف برادران لایلا پیچیده‌تر شد و اوضاع را از وضعیت معمولی خارج کرد. ادامه تخطی از مقررات و اکران و حضورهای جشنواره‌ای دیگر، راه تعامل با سازمان سینمایی را برای حل مشکل فیلم و کسب پروانه نمایش بست و طبیعتا و طبق قانون فیلمی که تا مهلت مقرر، موفق به دریافت مجوز و پروانه نمایش نشد و رنگ اکران در داخل کشور را به خود ندید، نمی‌توانست جزو گزینه‌های ارسالی به اسکار باشد. باوجود این روند و خطای صورت‌گرفته و مهم‌تر اصرار و پافشاری بر ادامه یک مسیر اشتباه و دوزدن قانون، خیلی عجیب است که سعید روستایی، نویسنده و کارگردان فیلم در مصاحبه و اظهارنظری تازه می‌پرسد: «چرا برادران لایلا در کمیته اسکار نیست؟» درحالی که سؤال درست‌تر را باید از خود روستایی پرسید که چرا برادران لایلا باید در کمیته اسکار باشد؟

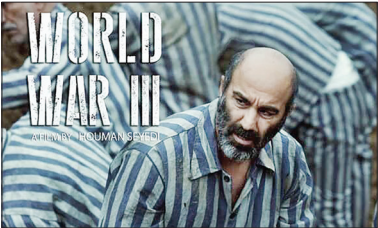
روستایی در گفت‌وگویی که روز گذشته و قبل از اعلام کمیته انتخاب با ایسنا داشت، به کلیدواژه انعطاف اشاره می‌کند وتوپ را در زمین قانون و سازمان سینمایی می‌اندازد و می‌گوید: «قرار بود در سازمان سینمایی انعطاف به خرج دهند تا فیلم برای گرفتن پروانه، به شورای پروانه نمایش ارجاع داده شود». طبق صحبت‌هایی که مدتی قبل با مدیران سازمان سینمایی داشتیم، آنها اتفاقا از انعطاف و تعامل با سازندگان فیلمی حرف می‌زدند که مقررات و سازوکار موجود را رعایت نکرده است و باوجود مشکلات و حاشیه‌هایی که ایجاد کرده‌اند، باب تعامل و گفت‌وگو درباره آن تلاش برای صدور مجوز نمایش و اکران فیلم از سمت ارشاد و سازمان سینمایی باز است. اما باز سؤال اینجاست که چرا خود روستایی، حاضربه انعطاف نیست؟

روستایی همچنین اشاره می‌کند که کمیته انتخاب با وجود تمام امتیازات فیلم، آن را ندیده و از رقابت کنار گذاشته است؟ البته که تلاش یک فیلمساز برای دیده‌شدن خودش و فیلم و عوامالش، طبیعی است اما به‌طور ضمنی و تلویحی، این اصرار و تعریف از خود، بی‌اعتنایی به قدر و قیمت و ارزش‌های دیگر فیلم‌هایی بود که درحال بررسی در کمیته انتخاب بودند. روستایی کارگردان جوان و مستعدی است اما به گواه مخاطبان و منتقدانی که برادران لایلا را دیده‌اند، فیلم تازه او اثر طولانی و نامنسجی است و ادامه نمایش رنج و اندوه و سیاهی‌های آثار قبلی‌اش. در چنین وضعیتی و فارغ از انتخاب شایسته «جنگ جهانی سوم» آیا واقعا گزینه بهتری نسبت به فیلم برادران لایلا برای ارسال به اسکار نبود؟ چرا فیلمی که پیشنهاد و نکته تازه و ویژه‌ای در آن به چشم نمی‌خورد و تصویری ویران از خانواده و جامعه ایرانی ارائه می‌دهد، باید به‌عنوان نماینده سینمای ایران راهی اسکار و ینگه دنیا می‌شد؟

خبر

انتخاب نهایی برای اسکار

«جنگ جهانی سوم» در آمریکا

فیلم سینمایی «جنگ جهانی سوم» به کارگردانی هومن سیدی، نماینده ایران در اسکار ۲۰۲۳ شد. «جنگ جهانی سوم» فیلمی ایرانی به تهیه‌کنندگی و کارگردانی هومن سیدی و نویسندگی آرین وزیردفتری و آزاد جعفریان و هومن سیدی است. محسن تنابنده، بازیگر نقش اصلی این فیلم است. جنگ جهانی سوم برای نخستین بار در ۷ سپتامبر ۲۰۲۲ در هفتاد و نهمین دوره جشنواره

بین‌المللی فیلم ونیزنمایش داده شد و دو جایزه در بخش افق ازجمله بهترین فیلم برای هومن سیدی و بهترین بازیگر مرد برای محسن تنابنده را به ارمغان آورد. محسن تنابنده، مهساحجازی، ندا جبرائیلی، نویدنصرتی،مرتضی خانجانی، لطف‌ا... سیفی و حاتم مشمولی بازیگران این فیلم سینمایی هستند. این فیلم که به‌صورت قانونی در جشنواره ونیز به نمایش درآمد و حضور موفقى هم در

ایستگاه نقد

نگاهی به تاثیرات مخرب «۱۳ دلیل برای اینکه» که در دسترس نوجوانان ایرانی است

آموزش تصویری «چگونه خودکشی کنیم؟»

پخش عمومی مجموعه درام نوجوانانه «۱۳ دلیل برای اینکه» در سال ۲۰۱۷ با بحث‌های زیادی همراه شد و واکنش‌های منفی و متفاوت زیادی در بین خانواده‌ها و شمار زیادی از تماشاگرانیش برانگیخت. اعتراضات بسیار زیادی که در رابطه با محتوای مجموعه در سطحی عظیم صورت گرفت، باعث توقف پخش آن در بسیاری از پلتفرم‌های دیجیتال و شبکه‌های تلویزیونی شد و کشورهای زیادی پخش آن را ممنوع اعلام و نمایش آن را برای سلامت روح و روان جامعه و به‌خصوص نوجوانان خطرناک ارزیابی کردند. این مجموعه به‌نوعی یکی از اولین کارهای قاب‌کوچک بود که به موضوع ملتهب و بسیار حساس خودکشی در بین نوجوانان و میزان ریسک این اقدام در بین این گروه از افراد جامعه امروزی می‌پرداخت. روانکاوان عقیده دارند زمان بحث در رابطه با چنین موضوع حساس و ملتهبی باید تمام جوانب کار و احتیاط را در نظر گرفت و به‌ویژه در رابطه با کسانی که احتمالا در فکر انجام چنین کاری هستند، بسیار محتاط عمل کرد. از این منظر، ایرادات بسیار زیادی به ۱۳ دلیل برای اینکه گرفته‌شده و مخالفان مجموعه روی این نکته تاکید و اصرار می‌کنند که کاری تلویزیونی با چنین مضمونی می‌تواند موضوع خودکشی در بین نوجوانان را امری عادی جلوه داده و تاثیرات مخرب و منفی آن را کم‌اهمیت و ناچیز جلوه دهد.

«۱۳ دلیل برای اینکه»، داستان جی کلینتون (با بازی دیلان مینه ته) نوجوانی دبیرستانی را تعریف می‌کند که در یک روز معمولی با بسته‌ای سرپسته جلوی در ورودی خانه‌شان روبه‌رو می‌شود. او بعد از بازکردن بسته متوجه می‌شود همکلاسی‌اش هانا اکتاترین لاتفگورد، آن را برایش فرستاده است. هانا که تقریبا دو هفته قبل از این در اقدامی شوک‌آور اقدام به خودکشی کرده، در تعدادی نوار کاست ۱۳ دلیلی را که باعث این کار شده برای جی تعریف می‌کند. به دنبال این موضوع، جی تصمیم می‌گیرد به بررسی دلایل هانا پرداخته و کسانی را که به نوعی در مرگش دخیل بوده و شراکت داشته‌اند، به سزای کارشان برساند. نکته جالب در رابطه با این مجموعه، شروع تلاش‌های جدید روانکاوان و اولیای مدارس برای بررسی موضوع تاثیر رسانه‌های گروهی (و به‌ویژه سینما و تلویزیون) بر موضوع خودکشی در بین بچه‌مدرسه‌ای‌ها بود. بررسی‌ش که از سوی بسیاری مطرح شد این بود که آیا رسانه‌ها با نوع نمایش داستان‌های خود در بین مخاطب نوجوان و تقریبا جوان، باعث جاقفادن فکر خودکشی و موجه جلوه‌دادن آن نمی‌شوند؟ به گفته اهل فن، البته این یک موضوع پیچیده

۳

به دنبال اعتراض پزشکان و روانکاوان به حال‌وهوا و مضمون ۱۳ دلیل برای اینکه و مخالفت با پخش آن، بقیه گروه‌های اجتماعی و سازمان‌های مدنی طرفدار سلامت روح و روان وارد کارزار شده و به خانواده‌ها و والدین در رابطه با مضرات و بدآموزی‌های آن در بین فرزندان‌شان هشدار دادند. اشاره آنها به این نکته بود که بحث خودآزاری و آسیب‌رسانی جسمانی به خود در مجموعه اهمیتی کمتر از موضوع خودکشی ندارد و این بخش هم به شکلی پنهان در داستان مجموعه تبلیغ می‌شود و می‌تواند عوارض منفی بسیار زیادی روی نوجوانان داشته باشد. یکی از روانکاوان با تعجب چنین می‌گوید: «داستان مجموعه موضوع خودکشی و خودآزاری را به شکلی کاملا رمانتیک و جذاب در معرض نمایش می‌گذارد. نمی‌دانم از چه زمانی انجام این‌گونه کارها تا این حد طبیعی و جذاب شده است! این یک رنگ خطر برای خانواده‌ها و سلامت جامعه است. نمی‌دانم چه کسانی مجوز تولید و نمایش چنین کارهایی را صادر می‌کنند. اگر صاحبان حرفه نسبت به سلامت جامعه حساس نیستند و کسب سود و پول بیشتر برایشان اصل است، این طرف ماجرا هم اسلحه پر قدرتی در اختیار دارد. آن اطلاع‌رسانی درباره مضرات چنین

و یک کلاف سردرگم است که با یک بحث چندروزه و چندماهه تمام نشده و به نتیجه مطلوب نخواهد رسید.

این فقط خودکشی نیست

بااین حال، موضوع خودکشی تنها چیزی نیست که صدای اعتراض بسیاری را علیه مجموعه بلند کرده است. در داستان ۱۳ دلیل برای اینکه (که اقتباسی تصویری از داستان رمان جنجالی جی اشر به همین نام است) در کنار این موضوع جنجالی به مسائل تقریبا ممنوعه دیگری همچون خودآزاری، تجاوز و زورگویی وضعیت‌کشی (که تا حد زیادی در پوسته پنهان داستان از آن دفاع غیرمنطقی می‌شود) هم پرداخته می‌شود و نوع نگاه سازندگانش به این موضوعات نگاهی منطقی و اجتماعی در جهت حمایت از حقانیت خانواده و بنیان آن نیست، به‌همه اینها باید نگاه خوشونت گرافیکی سازندگان مجموعه را هم اضافه کرد. این خشونت تصویری که به نوعی مختص کارهای سینمایی و فیلمسازیانی چون سم پکین‌پا و کوئنتین تارانتینو است (و اکثر مواقع تماشای آنها روی پرده سینما برای افراد کمتر از ۱۷ سال ممنوع است) از همان سکانس

تبلیغ خودآزاری در یک بسته جذاب

چیزهایی است. هیچ خانواده و پدر و مادری نمی‌خواهد فرزندش را در یک وضعیت بغرنج و ناپسامان شبیه وضعیتی که شخصیت‌های این مجموعه دارند ببیند. وظیفه اندیشمندان، پزشکان و دلسوزان جامعه است که خانواده‌ها را با خطراتی از این دست آشنا کنند و از آنها بخواهند از فرزندانشان مراقبت ذهنی و فکری خوب و درستی داشته باشند. زمانی که چنین مجموعه‌ها یا فیلم‌هایی ساخته می‌شوند، تنها راه و بهترین کار این است که به والدین اطلاع‌رسانی کرده و آموزش‌های لازم داده شود تا به کمک فرزندان‌شان آمده و با روشنگری درباره تاثیرات مخرب و مریکار این نوع کارهای هنری، مانع از دیده‌شدن آنها توسط فرزندان‌شان شوند. این آگاه‌سازی که از طریق اهل فن به خانواده و والدین منتقل شده و از آنها هم به بچه‌ها منتقل می‌شود، باعث می‌شود تا بیننده نوجوان با اطلاع و آگاهی از محتوای ناسالم این نوع کارها خودش داوطلبانه از دیدن آنها اجتناب ورزد و راه را برای ادامه حیات چنین کارهایی ناهموار و سخت کند. هدف سازندگان کارهایی از این دست جلب و جذب مخاطب است و زمانی که مخاطبی برای کارهایشان نباشد، آن وقت می‌توان امیدوار بود تهیه‌کنندگان این کارها سراغ کار دیگری بروند که کم‌خطرتر باشد.»

این جشنواره داشت، هنوز در کشور اکران عمومی نشده و به نظرمی‌رسد برای رفع این مشکل مسئولان سینمایی مجبورند به‌صورت فوق العاده برای این فیلم، اکران محدودی تدارک ببینند. این درحالی است که دیگر رقبای این فیلم از جمله موقعیت مهدی، بدون قرار قبلی و اخیرا پس‌دلفینی، توانسته بودند در کشور مبدا و در مهلت مقرر اکران شوند و از این نظر مشکلی نداشتند. / جام جم

یک واقعیت تلخ

بااین حال، دیدگاه عمومی بر این نکته استوار است که فیلم‌های سینمایی و مجموعه‌های تلویزیونی تاثیرات بلافاصله و بدون قیدوشرطی روی بینندگان‌شان دارند و سازندگان و تهیه‌کنندگان آثار هنری در زمان تولید آثارشان باید کاملا متوجه این نکته و اهمیت کار خود باشند. سازندگان ۱۳ دلیل برای اینکه و کارهای مشابه ادعا می‌کنند که بیننده دارای فهم، شعور و قدرت انتخاب است و باید زمان تماشای یک اثر هنری توانایی تشخیص خوب از بد را داشته باشد و آنها مسئول عواقب احتمالی تماشای محصولات‌شان نیستند. دو گروه جامعه‌شناسان و روانکاوان این صحبت‌ها را مردود می‌دانند و در پاسخ، اشاره می‌کنند که سازندگان تمام کارهای سینمایی و تلویزیونی کاملا مسئول آنچه ارائه می‌کنند هستند و باید پاسخگوی اتفاقاتی باشند که در رابطه با نمایش و پخش محصولات‌شان رخ می‌دهد.

به گفته این گروه، از همان دقیقه نخست که کلید فیلمبرداری یک فیلم با مجموعه زده می‌شود تا زمان پخش آن، تمام کسانی که در تولید این کارها دخیل هستند نسبت به جامعه و افراد حاضر در آن نوع و تاثیراتی که کارهای‌شان روی جامعه می‌گذارد، مسئولند و نمی‌توانند از زیر بار مسئولیت خاص و مهم خود شانه خالی کنند. اهل فن در این رابطه به گزارش تلخ و تکان دهنده مجله «زورنال آو آکادمی او چالید اند آودنلس سایچریتی» اشاره می‌کنند، که در آن آمده است: «نتیجه تحقیقات این مجله نشان می‌دهد خودکشی در بین قشر نوجوان یک ماه بعد از شروع پخش مجموعه ۱۳ دلیل برای اینکه، به میزان حدود ۲۹ درصد افزایش یافته است.» در گزارش دیگری که گوگل منتشر کرده، صحبت از افزایش ۹۰۰هزار تا ۱/۵ میلیونی تمایل به خودکشی در خاک آمریکا بعد از پخش مجموعه است. به نوشته گوگل، گشت‌زنی در اینترنت با سرتیتر «چگونه خودکشی کنیم» و «خودکشی‌کردن» هم یک رشد بی‌سابقه و تعجب‌برانگیز ۳۰درصدی داشته است. به این باید رشد ۹درصدی گشت‌زنی برای سرتیتر «چگونه خودم را بکشم» را هم باید اضافه کرد. روانکاوان و جامعه‌شناسان این پیرش را مطرح می‌کنند که به‌جز تاثیرات این مجموعه، چه چیز دیگری می‌تواند میل به خودکشی و اقدام برای عملی کردن آن را این چنین در نوجوانان افزایش داده باشد و چرا قبل از پخش مجموعه چنین رقمی به دست نیامده است؟

سینمای منطقه

پیشنهاد اکران مقابل آثار سینمایی با بلاروس

وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی با تاکید بر استقبال همه‌جانبه امضای تفاهم‌نامه فرهنگی ایران و بلاروس، یادآور شد: وزارت فرهنگ در دوره جدید، تفاهم‌نامه‌های همکاری مختلفی با کشورهای دوست به امضا رسانده که انعقاد تفاهم‌نامه فرهنگی با کشور ازبکستان از جدیدترین آنها به شمار می‌رود. اسماعیلی تاکید کرد: سالانه به‌طور میانگین بیش از ده فیلم سینمایی قابل عرضه‌در جشنواره‌های بین‌المللی در ایران تولید می‌شود که این تعداد اثر ظرفیت بالایی برای اکران در کشورهای مختلف مخصوصا کشور بلاروس محسوب می‌شود. همچنین سینمای ایران می‌تواند با توجه به ضوابط حاکم، میزان برخی آثار تولید‌شده بلاروس تا یک‌دوازده اکران مقابل آثار سینمایی میان دو کشور شکل گیرد. / ایرنا

سینمای جهان

فیلم اسپیلبرگ برنده جشنواره تورنتو شد

فیلم «خانواده فیبلمن» ساخته استیون اسپیلبرگ، برنده جایزه منتخب مردمی جشنواره بین‌المللی فیلم تورنتو شد. داستان زندگی‌نامه‌ای استیون اسپیلبرگ با عنوان خانواده فیبلمن، برگزیده مردمی جشنواره بین‌المللی فیلم تورنتو شد و به شانس موفقیت این فیلم در فصل جوایز کمک کرد. جایزه انتخاب مردمی جشنواره بین‌المللی فیلم تورنتو (TIFF) یکی از قابل اعتمادترین پیش‌بینی‌کننده‌های موفقیت نهایی اسکار است. در سال‌های گذشته، برندگانانی چون «کتاب سبز» و «سرزمین عشاق» که منتخب همین بخش جشنواره تورنتو بوده‌اند، جایزه بهترین فیلم اسکار را از آن خود کردند. دیگر دریافت‌کنندگان اخیر جایزه انتخاب مردمی جشنواره فیلم تورنتو، از جمله «سه سلیورد خارج از ایننگ» میسوری، «لا لاند» و «خروکش جوجو» در دوره خود، نامزد‌های بهترین فیلم و برندگان اصلی در طول فصل جوایز بودند. از زمانی که بخش انتخابی مردم جشنواره تورنتو در سال ۱۹۷۸ ایجاد شده، تا کنون هفت برنده، جایزه بهترین فیلم اسکار را دریافت کرده‌اند که پنج مورد آنها در ۲۰ سال گذشته بوده‌است. میشل ویلیامز، پل دانو، ست روگن و گابریل لایل در نقش سام فیبلمن در فیلم خانواده فیبلمن اسپیلبرگ نقش آفرینی کرده‌اند. / اوربتی

جنس کشی ها

«**طاهره: این کفش‌ها تو رو یاد چی میندازه ؟ دوست طاهره: تو هنوز اینارو داری ؟**
ببین چقدر جنس خوبی بهت دادم. ببین نوی نو مونده

طاهره: ببخود شلوغش نکن. ربطی به جنس کفش تو نداره. من جایب ندارم که برم!»

آتچه خواندید، بخشی از دیالوگ‌های فیلم «به همین سادگی» ساخته رضا میرکریمی است که در سال ۱۳۸۶ ساخته و به‌عنوان بهترین فیلم بیست و ششمین جشنواره بین‌المللی فیلم فجر در سال ۱۳۸۶ معرفی شد. این فیلم همچنین سیمرغ بلورین بهترین فیلم‌نامه را نصیب رضا میرکریمی و شادمهر راستین کرد و هنگامه قاضیانی برای بازی در این فیلم، برنده سیمرغ بلورین بهترین بازیگر نقش اول زن شد.

